

114. Az 1893. évi XXVIII. törvényczikk:

„Az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről és az iparfelügyelőről.“

A balesetek elhárítása és az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének megóvása érdekében szükséges intézkedésekről.

1. §.

A munkaadó köteles ipartelepén mindazt létesíteni és fentartani, a mi — tekintettel a telep és az üzem minőségére, annak követelményeihez képest — az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének lehető biztosítása érdekében szükséges, és pedig:

a) azon helyeken, hol az alkalmazott élete, testi épsége vagy egészsége leesés vagy valamely tárgy lehullása által veszélynek lehet kitéve, köteles megfelelő védő készülékeket alkalmazni, a mélyedéseket, valamint az oly tartályokat, melyeknél a beesés veszélye fenforog — a mennyiben az üzem természete azt megengedi — kellőleg bekeríteni, illetve befedni;

b) a hajtó és fogaskerekeket a hajtóerőközvetítőket legalább is azon magasságig a meddig az alkalmazottak vagy más járókelők azokkal érintkezhetnének — védőkészülékkel vagy korláttal ellátni;

c) a körfűrészeken, a gyalu, maró, köszörülő és más gépeken védő készülékeket alkalmazni;

d) a gépek olajozását és a hajtószijak alkalmazását, felrakását és leszedését, illetve a közlő műveket különös gonddal kezelteni;

e) a felhuzó gépeknek veszély nélkül hord-, illetve szállító-képességét úgy a teher-, valamint a személyszállítás tekintetében az iparhatóság közbenjöttével meg-

állapítani, azt szembetűnő helyen megjelölni és a felett örködni, hogy ezen gépek csak hordképességüknek megfelelő mérvben használtassanak s hogy biztonsági forgókészülékkel láttassanak el;

f) a gáz- és kőolaj-lámpákat akkép elhelyezni, hogy a tűzveszély ne fokoztassék; elég tágas, könnyen nyíló és hozzáférhető ki- és lejárásokat alkalmazni, a szükséges tűzoltó készülékeket gyors használatra mindig alkalmas állapotban készletben tartani;

g) a gyári helyiségek kellő szellőztetéséről és világításáról, a fejlődő gáz és pornak, a hulladékok és egyéb szennynek eltávolításáról, oly zárt munkahelyiségekben pedig, melyekben az alkalmazottak hosszabb időn át tartózkodnak, arról gondoskodni, hogy a munkásokra elegendő mennyiségű légtér jusson;

h) arról gondoskodni, hogy azon alkalmazottak, kiknek mérges anyagokkal telt helyiségekbe kell bemenniök, vagy ott tartózkodniök, respiratorokkal legyenek ellátva s a respiratorokat használják is; ott pedig, a hol nagymérvű por fejlődik, exhaustorok alkalmaztassanak;

i) az első segélyre szükséges köt- és gyógyszereket készletben tartani.¹

Munkaadó a jelen törvény értelmében az ipartelep tulajdonosa vagy bérelője, illetőleg a tulajdonos vagy bérelő nevében eljáró helyettes.

2. §.

Az ipari telepen alkalmazottak kötelesek a munkaadó által a vállalat üzeme körül az élet, testi épség és

¹ A cséplőgép tulajdonosok, illetve megbizottjaik a belügyminister 1904. évi június 10. kelt 2150. számú körrendeletével az abban felsorolt köt- és gyógyszerek, s anyagok készletben tartására szintén kötelezve lettek.

egészség biztosítása érdekében tett intézkedésekhez alkalmazkodni, illetve az e tekintetben mérvadó *rendszabályokat* megtartani és teljesíteni.

7. §.

A munkaadó az ipartelepen előfordult minden balesetet, mely egy vagy több alkalmazott megsérülését vonta maga után, a baleset megtörténtét követő 48 óra alatt az illetékes iparfelügyelőnek bejelenteni köteles.¹

A kihágásokról, azok büntetéséről és az eljáró hatóságokról.

37. §.

Az, a ki a jelen törvényben előírt kötelezettségek teljesítését elmulasztja, kihágást követ el és az alantabb megállapított pénzbüntetéssel sújtandó — fenmaradván úgy a polgári, mint büntető-törvény szerinti felelőssége, ha mulasztása miatt valamely baleset történt.

Ehez képest az a munkaadó, ki a jelen törvény 1. §-ában előírt kötelezettség teljesítését elmulasztja, 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha a mulasztásból másra testi sértés származott, a munkaadó — a mennyiben mulasztása az általános büntetőtörvények súlya alá nem esik — 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az alkalmazott, ki a jelen törvény 2. §-ában említett kötelezettséget megszegi, 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

¹ Lásd kereskedelemügyi miniszternek ezen szakasz rendelkezését kiegészítő 1895. évi 37.302. sz. rendeletét.

38. §.

Az a munkaadó, ki az iparhatóság által az alkalmazottak életének, testi épségének vagy egészségének megóvása végett kiadott rendeleteket a kitűzött időn belül nem teljesíti, vagy ily rendeletek foganatosisát megtagadja, 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetéssel sujtandó az, ki az ilyen rendeletek foganatosisának ellenszegül.

39. §.

Az a munkaadó, a ki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megvizsgálható helyiségekbe való belépést meg nem engedi, vagy annak a jelen törvény értelmében adandó felvilágosításokat meg nem adja, vagy másokat ily felvilágosítások megadásától vagy panaszaik előterjesztésétől eltilt, vagy az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében tehető kérdésére valótlán feleletet ad, vagy másokat valótlán feleletek adására rábírní törekszik, avagy a ki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megtekinthető okmányok és kimutatások felmutatását megtagadja, úgyszintén az, a ki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megvizsgálható helyiségekbe való belépését ellenszegüléssel megakadályozza, vagy azt gátolja, hogy az iparfelügyelő a 24. §. értelmében a gyári alkalmazottakkal tanuk nélkül érintkezessen, a mennyiben a cselekmény az általános büntető törvények súlya alá nem esik — kihágást követ el és 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaesés esetében, ha az ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még el nem telt, a pénzbüntetés 300 frtig terjedhet.

40. §.

A jelen törvény 37., 38. és 39. §-okban említett kihágások eseteiben az 1884 : XVII. t.-cz. VII. fejezetében említett iparhatóságok¹ az ott megállapított módozatok szerint járnak el.

Az alsóbb fokban hozott ítéletek ellen beadott felebezés halasztó hatálylyal bír.

Zárhatározatok.

42. §.

Az 1884 : XVII. t.-cz. 158. §. e) pontja hatályon kívül helyeztetik.

115. Az ipari gyári és gazdasági vállalatoknál előforduló baleseteknek a rendőrhatalóságokhoz leendő bejelentése tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszernek 1895. évi május hó 21-én 37.302. sz. alatt kiadott rendelete.

Az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről és az iparfelügyelőről szóló 1893. évi XXVIII. t.-cz. 7. §-ában kötelezi ugyan a munkaadót, hogy az ipartelepén előfordult minden balesetet mely egy vagy több alkalmazott megsértését vonta maga után, a baleset megtörténtét követő 48 óra alatt az illetékes iparfelügyelőnek bejelentse, de nem intézkedik az iránt, hogy a balesetek s az azok által okozott sérelmek az illetékes rendőrhatalóságoknak is bejelentessenek.

Minthogy azonban a rendőri előnyomozat és vizsgálat fogantatása, az esetleg mulasztást megtorló, avagy a balesetek elhárítására, szükséges intézkedések elrendelhetése szempontjából szükséges, hogy mind az ipartelepeken és gyárakban, mind bármely más ipari vagy gazdasági munkavállalatoknál, illetve foglalkozásnál előfordult minden egyes baleset az illetékes rendőri hatóságnak is

¹ Lásd a 1884 : XVII. t.-cz. (ipartörvény) 166. §-át.

hozassék tudomására, a kereskedelemügyi és igazságügyminister urak meghallgatása után ezennel elrendelem, hogy minden balesetet, mely egy vagy több alkalmazott, illetve munkás megsértését vonta maga után, az illetékes rendőri hatóságnak, nevezetesen: törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitányi hivatalnak, nagy- és kisközségekben pedig a járási főszolgabírói hivatalának haladék nélkül, de legfeljebb 24 óra alatt jelentsék be és eme bejelentésre a munkaadókat és annak megbizottjait azzal kötelezem, hogy annak elmulasztása, mind kihágás, az 1879. évi XL. t.-cz. 1. és 16. §-ai alapján 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén pedig 10 napig terjedhető elzárással lesz büntetendő.

116. 1893. évi XXXIV. törvényczikk:

„A csomagokban árult czikkek mennyiség-tartalmának helyes megjelöléséről.“

1. §.

A belföldi forgalomra szánt oly árukra nézve, melyek a részletkereskedésben kész csomagolásokban (dobozokban, kötegekben vagy más tartályokban stb.) fordulnak elő, és melyek a vevő előtt sem le nem számoltatnak, sem nem méretnek vagy mérlegeltetnek, hanem a közforgalomban zárt burkolatokban, vagy bizonyos darabszám vagy méret szerint képezik az adás-vevés tárgyát, amennyiben a mennyiség a csomagon vagy magán az árun (súly- vagy hossz méretben) megjelöltetik, ezen megjelölésnek a valósághoz hiven és a törvényes mértékben kifejezve kell lennie.

Ha a megjelölés súly szerint történik, a burkolat abba be nem számítható.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a horvát-szlavon-dalmátországi bánnal egyetértőleg és a kereskedelmi- és iparkamarák, esetleg más szakegyesületek meghallgatása után rendelet által bizonyos árúkra nézve a csomagokon való mennyiség megjelölését kötelezőleg állapithatja meg; ugyancsak megállapithatja azt is, hogy a mennyiség, illetve súly megjelölése magukon az árúkon, vagy ezek burkolatain eszközlendő-e; s végre, hogy a mennyiség darabszám, méret vagy súly szerint jelölendő-e meg.

Ily rendelet kihirdetésétől számított három hónál rövidebb idő alatt életbe nem léptethető.

Az ily rendelkezést megszüntető rendelet életbeléptetésének időpontja korlátozás alá nem esik.

4. §.

A ki a jelen törvény 1. §-ában megállapított kötelezettség ellen vét s az árukat mennyiségileg nem a való-sághoz hiven és nem a törvényes mértékben jelöli meg, — vagy a ki oly árukat, a melyekre nézve a jelen törvény 2. §-a alapján kibocsátott ministeri rendeletben elrendelt megjelölés kötelezettsége forog fenn, a kötelezett megjelölés nélkül, vagy szabályellenes megjelöléssel közvetlenül a fogyasztó közönségnek belföldön elad, vagy ennek részére eladásra készletben tart — a mennyiben ténye súlyosabb beszámítás alá nem esik — kihágást követ el és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, a mennyiben utolsó büntetése kiállása óta két év még nem telt el, kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Szabályellenes megjelölést használ az is és az ezen

§-ban meghatározott büntetéssel büntetendő, ki az árún vagy burkolatán oly felírást alkalmaz, mely alkalmas arra, hogy a közönséget az abban foglalt mennyiség iránt tévedésbe ejtse.

5. §.

A mennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá esik, kihágást követ el és a jelen törvény szerint kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha az utolsó büntetése kiállása óta két év még nem telt el, egy hónapig terjedhető elzárással és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, ki — habár szabályszerű megjelöléssel ellátott — oly árucsomagokat bocsátott közvetlenül a fogyasztó közönségnek belföldön árúba, melyekről tudta, vagy rendes kereskedői gondosság mellett tudnia kellett, hogy az azokon feljegyzett mennyiség a feltüntetett tartalomnak meg nem felel.

6. §.

Oly árúknál, melyek természetes minőségüknél fogva a rendes kereskedői gondosság alkalmazása daczára hosszabb fekvés által súlyban vagy mértékben rendszerint veszteséget szenvednek, ily apadás kihágás tényálladékát nem képezheti.

Arra nézve, hogy az apadás ily módon bekövetkezettnek tekintendő-e, kétség esetén szakértők hallgatandók meg.

7. §.

A jelen törvényben meghatározott kihágások tárgyát képező árúkészlet elkobozható.

8. §.

Az eljárás és ítélelhozatal az ezen törvény 4. és 5. §-aiban meghatározott kihágásokra nézve az iparhatóságoknak hatásköréhez tartozik.¹

117. Az 1893. évi XXXVII. törvényczikk:

„A népfelkelés némely csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről.“

1. §.

Mindazon katonailag kiképzett népfelkelésre kötelezettek, kik a közös hadseregben, a haditengerészetben, a honvédségben, ezek póttartalékában vagy a csendőrségnél szolgáltak; továbbá oly katonailag ki nem képzettek, kik a népfelkelés felhívásának esetére különleges hadi szolgálatra kijelöltetvén, ezen célból már békében ajánlati lappal elláttatnak: minden évben egyszer, egy erre kirendelt polgári hatóságnál, személyesen vagy írásban jelentkezni tartoznak. A személyes jelentkezésnél egy honvédtiszt közreműködik.

Azonfelül az ajánlati lappal ellátott népfelkelésre kötelezettek rendes lakhelyüknek minden változását személyesen vagy írásban tizennégy napon belül bejelenteni tartoznak azon népfelkelő hatóságnál, mely ajánlati lapjukat kiállította.

¹ Lásd az 1884: XVII. t.-cz. (ipartörvény) 166. §-át.

118. A népfölkelés némely csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893: XXXVII. t.-cz. végrehajtása tárgyában az 5555/1894. H. M. eln. sz. alatt kiadott utasítás szerint:

A népfölkelési jelentkezés kétféle:

Időszaki és esetenkénti.

Az *időszaki jelentkezésre* kötelezve vannak mindazon katonailag kiképzett népfölkelésre kötelezettek, kik a közöshadseregben, a haditengerészetben, a honvédségnél, ezek póttartalékában, vagy a csendőrségnél szolgáltak: a katonailag ki nem képzettek közül csak azok, kik a népfölkelés felhívása esetén, külön hadiszolgálatra kijelöltetvén, ezen célból már béke idején ajánlati lappal¹ elláttattak.

Az *időszaki jelentkezés* megállapított jelentkezési állomásokon évenként október hó 1-től 31-ig terjedő időszakon belül, a népfölkelő járás-parancsnokság által a járási tisztviselővel egyetértőleg meghatározott jelentkezési napokon tartatik meg (2., 6 és 27. pont.)

A jelentkezési állomásokon a jelentkezés alatt a rend fentartásáról a járási tisztviselő gondoskodik. (36. pont.)

A *teljesített jelentkezés* a jelentkezésre kötelezetteknek a népfölkelő igazolványi könyvben vagy egyéb katonai igazolási okmányon, esetleg más módon a népfölkelő hatóságok, — a magyar korona országain kívül pedig az erre hivatott hatóságok által igazoltatik (14. pont.)

A *lakhelyváltozás bejelentésére* (esetenkénti jelentkezésre), és pedig a rendes lakhelynek minden változása esetében 14 napon belül, csak azon népfölkelésre kötelezettek vannak kötelezve, kik ajánlati lappal vannak ellátva (9. pont.)

A csendőr (rendőr) közegeknek kötelességévé tétetik, hogy hivatalos ügyködések, szolgálati fellépés alkalmával (pl. nyomozásoknál stb), a midőn a népfölkelő igazolványi könyvbe való betekintésre alkalom kínálkozik, — a népfölkelési jelentkezésnek rendes teljesítését is ellenőrizték és a mulasztásban levőket, ebbeli kötelességük teljesítése céljából, a tartózkodási községeik elöljáróságához utasítsák (69. pont.)

¹ Rózsaszínű nyomtatvány.

119. Az 1894. évi XII. törvényczikk:

„A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről.”¹

A földbirtok gazdasági használatáról.

1. §.

Mezei földbirtokát, a törvény korlátai között, gazdaságilag mindenki szabadon használhatja.

Az erdőkre nézve az 1879: XXXI. t.-cz. határozatai irányadók.

13. §.

Vizmosásos és vizmosás veszélyének kitett területeken a legeltetés egészben vagy részben eltiltható.

17. §.

Kendert és lent áztatni csak a hatóság által e czélra kijelölt helyeken és megállapított módozatok mellett szabad.^{2 3}

¹ Összefügg az erdőtörvénnyel (1879: XXXI. t.-cz.) a vízjogról szóló 1885: XXIII. t.-cz.-kel, a halászatról szóló 1888: XIX. t.-cz.-kel és a mezőgazdasági termények, termékek és czikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895: XLVI. t.-cz.-kel.

² Lásd a vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 24. §-át.

³ A földmivelésügyi minister 1894: 48.000. sz. rendeletének 17. §-a szerint az áztató helyeket a járási főszolgabíró (polgármester) jelöli ki: a főszolgabíró (polgármester) engedélye nélkül kenderáztató gödrök senki által sem áshatók, még saját birtokán sem. Az ily gödrök tisztántartása, vagy behányatása az áztatás befejezése után elrendelhető és fogatosítható.

A mely községben mesterséges áztatók vannak, illetve létesítenék, a kender vagy lenáztatás más helyen meg nem engedhető.

Egyáltalán nem engedhető meg az áztatás:

1. a község belterületén vagy közvetlen közelében levő vizekben;

2. azon vizekben, a melyek rendesen ivásra vagy állatok itatására használatnak;

3. azon vizekben, melyekben rendszeres halászat vagy haltenyésztés üzetik.

A legeltetésről.

18. §.

Legeltetni csak kellő felügyelet mellett szabad. Beke-
ritett helyeken az állatok felvigyázó nélkül is legelhetnek.

Mennyiben kell a vasutak mentén legelő állatokra
közbiztonsági szempontból fokozott felügyeletet gyakorol-
ni, azt a vasuti üzletrendtartás és a fennálló külön sza-
bályok határozzák meg.^{1 2}

A közutakon való legeltetés tárgyában az 1890 : I.
t.-cz. 137. §-ának határozmányai irányadók.

19. §.

A pásztorokra, valamint az állatok legelésénél való
felügyelet módozataira nézve a törvényhatóság szabály-
rendeletileg intézkedik.^{3 4}

¹ Lásd a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv (1879. évi XL. t.-cz.)
111. és 112. §-ait.

² A vasuti üzleti rendtartás 99. §-a szerint semmi olyant tenni nem
szabad, ami a pálya és tartozékai fennállását megromgálhatná, vagy ezeknek
biztos és rendszeres használatát veszélyeztetné. A vasut mentén tehát csak
annak figyelembe vételével lehet a legeltetést gyakorolni. A 100. §. szerint
a marhának legelőre hajtása tilos a vasuti telek azon pontjain és vonalain,
melyek az erre hivatott hatóságok által e végből különösen megjelöltettek. A
101. §. az ezen szabványok ellen vétők feljelentését, vagy szükség esetén
letartóztatását a községi előjáróknak és közigazgatási hatóságoknak köteles-
ségévé teszi. A vasuti üzletrendtartás idézett szabályai ellen vétők az 1879 :
XL. t.-czikk 111. és 112. §-ai alapján büntetettek.

³ Lásd az állategészségügyi rendezéséről szóló 1888. évi VIII. t.-cz. 15.
§-át és 154. §. d) pontját.

⁴ Az 1894. évi 48.000. sz. földmivelésügyi ministeri rendelet 19. §-a
értelmében a pásztorokra, valamint az állatok legelésénél való felügyelet
módozataira nézve a törvényhatóság szabályrendeletileg intézkedik. Ezen sza-
bályrendeletek értelmében azonban pásztorokul általában csak megbízható és
becsületes egyének fogadhatók fel, igazolási jeggyel ellátandók és róluk
nyilvántartás vezetendő.

Igazolási okmányul a pásztorok „pásztorkönyvet“ kapnak, melyben a
pásztor neve, szolgálatadója, az őrzésére bízott állatok minősége, a legelő,

20. §.

Közös avagy községi tulajdont képező legelőkön és oly határookban vagy határrészekben, hol a nyomásos gazdálkodás¹ van elfogadva: lovat, szarvasmarhát és sertést legeltetni rendszerint csak közös csordákban, nyájokban, falkákban, csürhékben és ménesekben szabad.²

22. §.

Egy évnél idősebb méncsikók és fél évnél idősebb bikaborjúk közös legelőkön csak elkülönített helyen legeltethetők.

23. §.

Minden községben a községi összes haszonállat létszáma — faj és kor szerint megkülönböztetve — évenként akkor, midőn a közös legelőre kihajtandó állatok az 1888: VII. t.-czikk 17. §-ának megfelelően számba vétetnek és egészségileg megvizsgálatnak, összeirandó.

továbbá hogy a pásztor a fogadalmat letette, előjegyezvék. A könyvecske többi számozott lapján a pásztorok szolgálati kötelességeire vonatkozó határozmányok foglaltatnak.

¹ Az olyan határookban, a melyekben a földek több dűlőben fekszenek, s a melyekben kellő területű közlegelő, vagy megfelelő takarmány-termeléssel kapcsolatos fejlettebb gazdálkodás nincs, az ugart és tarlót közös csordákban legeltetni szokták. Ez csak úgy lehetséges, ha a gazdák ugyanazon dűlőben fekvő földjeiket hagyják ugarnak s ugyanazon dűlőben vetnek kalászoszt. Ennélfogva szükséges bizonyos hallgatólagos vagy kifejezett megállapodás a gazdák között arra nézve, hogy mely dűlő maradjon ugarnak, mely dűlőbe jöjjön kalászos, melybe kapás növény. A mely községekben ez a gyakorlat fennáll, ott *nyomásos* — fordulás — gazdálkodás van. Leggyakoribb neme ennek nálunk a három nyomásos gazdálkodás, a római gazdálkodási mód maradványa. Sok helyütt azonban van négy, sőt öt nyomás is, a dűlők száma szerint.

² A közös legeltetés a nyomásos gazdálkodás alá eső területnek csak azon részén gyakorolható, a melyet a bizottság közgyűlése e célra kijelölt. (Földmívelésügyi minister 1898. évi 13.451. sz. rendelete.)

Oly esetben, midőn a legelő jogosult később szándékozik a legelőre marhát kihajtani, ezt a községi elöljáróságnak bejelenteni s az állatot a bejelentéstől számítva 48 óráig saját külön területén tartani köteles, mely idő alatt annak egészségi állapotáról — hol a községben állatorvos van: az, ennek hiányában az elöljáróság egy tagja — meggyőződni tartozik s az állat a közlegelőre csak akkor bocsátható ki, ha egészségesnek találtatott.

Állattenyésztés.

29. §.

Közös használatra szánt apaállatok tenyésztésre csak akkor használhatók, ha azokat a járási mezőgazdasági bizottság megvizsgálta és *az illető évadra* tenyésztésre alkalmasaknak találta és arról tenyésztésre igazolványt állított ki.

31. §.

Saját alkalmazottjainak anyaállataihoz mindenki tetszés szerinti apaállatot használhat, ha azonban apaállatait párzás végett másoknak is átengedni akarja, azt csak a járási mezőgazdasági bizottság által kiállított igazolvány alapján teheti.

A birtokhatár megjelölése.¹

32. §.

A földbirtok határai minden birtokos által látható módon megjelölendők.

Ha a földbirtok határát folyók, csatornák, patakok,

¹ A földmivelésügyi minister 1896. évi 63.676. sz. rendelete értelmében ezen törvény határozványai az erdőbirtokra is kiterjednek.

rendesen vízzel bíró erek vagy el nem mozdítható természetes jelek képezik, más határjelzés nem szükséges.

33. §.

A birtok határainak jelzése tárgyában a törvényhatóságok szabályrendeletet alkotni tartoznak.

Mezei közös dűlőutak.

37. §.

A mezei közös dűlőutak létesítésére valamint azoknak és azok tartozékainak jókarban tartására a községi elüljáróság ügyel fel.¹

41. §.

Minden községben meghatározandók² azok az utak (marhacsapások), a melyeken szarvasmarhák, lovak, juhok, sertések stb. szabadon hajthatók.

42. §.

A birtokos engedélye nélkül vert mezei, szekér- vagy gyalogutak tilalmát, az illető birtokos kérelmére, az elsőfokú hatóság a község területén és a szomszédos községekben kihirdetni tartozik.

¹ Ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1894: 48.000 sz. földmivelésügyi ministeri körrendelet 37. §-a szerint: a községi elüljáróság köteles ellenőrizni azt, hogy a mezei közös dűlőutak és ezeken a hidak jókarban tartassanak; köteles az érdekeltet utasítani, hogy a szükséges munkálatokat nyolcz nap alatt fogatosítsák. Ha az érdekelt kötelezettségüket a kitűzött határidőben nem teljesitenék, az elüljáróság a szükséges munkálatokat a következő nyolcz nap alatt az érdekelt költségére végrehajtatni tartozik.

² És pedig az 1894: 48.000. sz. földmivelésügyi ministeri rendelet 41. §-a értelmében, ha eziránt a községi szabályrendelet nem intézkedik, a marhajátó-utakat, csapásokat a községi elüljáróságnak kelt szabatosan megállapítani és erről az állat-tulajdonosokat és az állatörzéssel megbízottakat, valamint a mezőőröket kellőleg értesíteni.

A kártékony állatok és növények irtásáról és a hasznos állatok oltalmazásáról.

50. §.

Minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbb azonban márczius hó végeig, a belsőségekben, majorokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben levő fáit és bokrait a kártékony hernyóktól, illetőleg hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani s az összegyűjtött hernyófészkeket és hernyótojásokat elégetni.

A később mutatkozó kártékony hernyók, valamint a cserebogarak tömeges megjelenésük alkalmával is megfelelő módon pusztítandók.^{1 2 3}

51. §.

Minden birtokos köteles birtoka egész területén a szerb tövist (*xanthium spinosum*) virágzása előtt, az aran-kát pedig megjelenése után azonnal alkalmas módon

¹ Azon rovarok, melyek irtására nézve utasítások vannak, a következők: kolumbácsi légy, a vértsefő bogár, marakkói sáska, olasz sáska, gabonasziszik, hesszeni légy, gabona-futrinka, szőlő-iloncza, vértetű, vetési bagolypille, az apionok, a csikoslábú buzalégy, szalma-darázs, (1894: 48.000. sz. földművelésügyi minister rendelet 50. §.)

² Az 1899. évi 9679. sz. földművelésügyi ministeri rendelet szerint hasonlóan köteles minden birtokos birtoka egész területén, minden mező- vagy hegyőr az őrizetére bízott egész területen az almafákat (csemetéket) folytonosan figyelemmel kísérni, s ha azon vértetű jelenlétét (fehérgyapjas folt) észleli, a községi elöljáróságnak azonnal jelentést tenni.

³ A földművelésügyi (ipar- és kereskedelemügyi) minister által 1875. évi április hó 20-án 8064. sz. a. kiadott rendelet értelmében az Északamerikai Egyesült-Államokban mindinkább terjedő Colorado burgonyapusztító rovar becsempészésének lehető megakadályozása végett az Észak-Amerikából származó burgonyának, burgonyahéjnak és burgonya csomagolására használt és azzal érintkezésben volt tárgyaknak a magyar korona összes területére való behozatala tilos. Ezen tilalom megszegése kihágást képez és pénzbüntetéssel sújtatik.

irtani. Az irtás módját a földmivelésügyi minister rendeletileg állapítja meg.

Lóher- és luczerna-magvakat, ha azok nem arankamentesek, természetes czéljából forgalomba hozni tilos.

52. §.

Az utak mentén, valamint az úttesten a szerb tövist, továbbá egyéb nyomot és gazt irtani az útfentartó; a gyümölcsfákat pedig a kártékony hernyóktól megtisztítani a gyümölcsfa birtokosa köteles.

Ki a kártékony állatokat és növényeket a meghatározott időben (50. §.) irtani elmulasztja, helyette az irtást a községi előljáróság — a mulasztó költségeire — köteles végeztetni.

53. §.

Aratás vagy kaszálás alkalmával a gaz- és gyomfoltokat meghagyni tilos.

A foltokban levő, már magba ment gyomok aratás vagy kaszálás után azonnal összegyűjtendők és elégetendők.

57. §.

A hasznos madarak pusztítása tilos. Azok fészkeinek és tojásainak elszedése, valamint a hasznos madaraknak és tojásainak forgalomba hozása hatósági engedély nélkül tilos.¹

Ezen tilalom a lakóházakon lévő madárfészkekre nem terjed ki.^{2 3}

¹ Az engedélyt, melynek csak tudományos vagy oktatási célok előmozdítása indokából lehet helye, a járási főszolgabíró (polgármester) adja meg. (Földmivelésügyi minister 1894. évi 48.000 sz. rendeletének 57. §-a.)

² Lásd a vadászati jogról szóló 1883: XX. t.-cz. 9. §. h) pontját, a 10—13., 15. és 30. §-át.

³ Lásd a hasznos állatok oltalmazása tárgyában a m. kir. földmivelésügyi minister 1901. márczius 18. 24.655—VII/I. sz. mellékelt rendeletét.

59. §.

Kirepült méhraját a tulajdonos, ha a keresést nyomban eszközli, másnak telkén szükség esetén a községi előljáróság közbejötté mellett is keresheti és elfoghatja, tartozik azonban a netán okozott károkat megtéríteni.

Ha a méhraj tulajdonosa raját két nap alatt nem kereste s el nem fogta, a raj annak tulajdonává válik, kinek birtokán letelepült, vagy ki azt a két napon túl elfogta.

60. §.

Ha valamely méhesben ragadós költés-rothadás üt ki, a rothadásos törzsek a baj felismerése után azonnal megsemmisítendőek.

A mezei rendőrségről.

74. §.

A községek kötelesek a határ őrizetére — a viszonyok által kívánt számban — mező-, minden hegyközség pedig megfelelő számú felesketett hegyőrt alkalmazni s javadalmazásukról gondoskodni.

Mennyiben menthetők fel egyes községek az állandó mezőőr alkalmazása alól, mennyiben szövetkezhet több szomszédos község közös mezőőr tartására, vagy mennyiben bizhatók meg egyes erdőőrök mezőrendőri teendők ellátásával is, azt az illetékes hatóság határozza meg.

77. §.

Mező- (hegy-) őrként az eskethető fel, a ki magyar állampolgár, gondnokság vagy csőd alatt nem áll, bűn-

tett vagy vétség miatt vád alá helyezve, vagy általában szabadságvesztés büntetése alatt nincs, bármely büntett vagy nyereségvágyból eredő vétség miatt elítélve nem volt, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt nem áll, erkölcsi tekintetben kifogás alá nem esik és huszonnégyszáz évét betöltött. A felesketés megtagadható még oly elméleti, testi vagy erkölcsi fogyatkozás esetén, a mely az illető egyént hivatása teljesítésére képtelenné teszi.

Ilni, olvasni tudók, hasonló minősítés mellett, mások felett elsőbbséggel bírnak.

78. §.

Az eskü a főszolgabíró (polgármester, Budapesten a kerületi elöljáróság) előtt teendő le, ki az eskületételről jegyzőkönyvet vesz fel s bizonyítványt állít ki, mely a kirendelő nevét és az őrizendő terület leírását is tartalmazza. E bizonyítvány az esküt tett mezőőr igazolására szolgál.

Ugyanakkor átadja a felesküdt mezőőrnek a földmívelésügyi minister által rendeleti úton meghatározott szolgálati jelvényt,¹ melyet a mezőőr szolgálat közben látható helyen viselni tartozik.

81. §.

A mezőőri szolgálatra felesketett személyzet ezen szolgálat gyakorlásában nyilvános őrnök tekintetik s a

¹ A mezőőr és hegyőr szolgálati jelvénye kerülékalakú bádoglemezből áll (10 cm. és 12 cm. átmérővel) a magyar címerrel és „Mezőőr” vagy „Hegyőr” jelzéssel és folyószámmal. Mellre vagy a fövegre erősítve viselendő. (1894. évi 48.000. sz. földmívelésügyi ministeri rendelet.)

törvényen alapuló mindazon jogokat élvezi, melyek a közbiztonsági közegeket megilletik.^{1 2}

83. §.

A mezőőrnek hatáskörébe tartozó hivatalos felszólítására mindenki engedelmeskedni köteles, viszont azonban a mezőőrnek felelősség terhe alatt kötelessége minden törvényellenes eljárástól tartózkodni.

84. §.

A mezőőr megzálogolhatja, vagy alkalmas zálog hiányában, valamint ha az illető alkalmas zálogot adni vonakodik, a községi elöljáróság elé bekísérheti azt, kit az őrizetére bízott területen a mezei lopáson, vagy az őrizete alatt levő tárgyak rongálásán rajta ért, ha az előtte ismeretlen vagy állandó lakhelye nincs.

Más egyént csak akkor tartóztathat le, ha az a mezőőr felszólításának ellenszegül, azt gyalázó szavakkal illeti, vagy jelentékeny kárt okozott.³

85. §.

Ha az, a kit a mezőőrnek letartóztatni joga van,

¹ A mezőőrök fegyvere rendszeren a forgópisztoly, kivételesen más hosszú lőfegyverrel is elláthatók.

Ha a községi mezőőr egyuttal rendőri teendőket is végez, úgy az 1883: XXIII. t.-cz. 6. §-a alapján vadászfegyverrel is ellátható, melyhez külön engedélyt nem kell kérni. Ha a mezőőrök közbiztonsági okokból, szolgálatuk eredményesebb ellátása végett látandók el hosszú lőfegyverrel, akkor a törvényhatóság engedélye és ennek a földmivelés- és belügyi ministerek által való megerősítése szükséges. (Földmivelésügyi minister 1898. évi 7. sz. rendelete.)

² Lásd a büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv: 1878. évi V. t.-cz. 165. §-át és a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv: 1879. évi XL. t.-cz. 47. §-át.

³ Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879: XL. t.-cz.) 43. §-át.

el akar menekülni, azt a mezőőr üldözőbe veheti és a felügyeletére bízott terület határán kívül is letartóztathatja.

86. §.

A mezőőr köteles a mezei lopás elkövetésén vagy a mezei vagyon egyéb rongálásán ért egyénektől a lopott tárgyakat és a lopás vagy rongálás elkövetésére használt eszközöket lefoglalni, jogában áll továbbá a mezei kár elkövetésével alaposan gyanusítható személyektől, ha ezek más földjén éretnek, a föld terményeinek előállítására közönségesen használt szerszámokat elvenni, ha az illető igazolni nem képes, hogy azokat minő okból hozta magával.

90. §.

A tilosban talált baromfi, ha behajtása nehézségekbe ütközik, megölhető. A kóbor ebeket és macskákat saját birtokán mindenki elpusztíthatja.

92. §.

A mező-, hegy- és erdőőrök fegyelmi, fegyverviselési és fegyverhasználati ügyeire nézve a belügyi és a földművelésügyi ministerek rendeletileg intézkednek.¹

¹ A mező- (hegy-) őrk fegyelmi vétségeit a községekben a községi előljárók. törvényhatósági városokban a rendőrkapitány, rendezett tanácsú városokban a polgármester van jogosítva megállapítani. Minden községi vagy hegyközségi mezőőr és hegyőr szolgálatadója által forgópisztolylyal látandó el. Ugyanily fegyverrel elláthatók a magánosok által tartott mezőőrök és hegyőrök is.

A mezőőr a forgópisztolyt szolgálatában állandóan magával vinni köteles. A forgópisztolynak a mezőőr vagy hegyőr által szolgálaton kívül való viselése fegyelmi vétséget képez.

A mezőőr vagy hegyőr fegyverét csak akkor használhatja :

1. ha valaki őt életveszélyt okozható eszközzel (lőfegyverrel, bottal, késsel, fejszével stb.) támadja meg.
2. ha kártékony állatokat akar elriasztani.

Vadat lőnie semmi esetben sem szabad. (1884. évi 48.000. sz. földművelésügyi ministeri rendelet D) melléklet 4. §.)

Kihágások és büntetések.

93. §.

Kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) a ki gazdasági terményeket gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából vagy a mezőről lop, vagy a ki másnak földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi levágja vagy ellopja, a mennyiben a dolog értéke ³⁶⁰⁰⁰ ~~hatvan~~ koronát meg nem halad. De ha ezen esetek valamelyikénél azon körülmények forognak fenn, melyeknél a lopás, tekintet nélkül a dolog értékére, a büntető törvénykönyv 336. §-a szerint büntettnak minősítették: az eset büntettet képez akkor is, ha a lopott tárgy ⁹⁶⁰⁰⁰ ~~hatvan~~ koronát meg nem haladja, azon kivétellel, hogy ha a gazdasági terményeknek az itt felsorolt helyekről való ellopása bemászás által bekerített helyekről vitetik véghez, ⁵⁰⁰⁰ ~~melv~~ esetek kihágást képeznek, ha a lopott dolog értéke ³⁶⁰⁰⁰ ~~hatvan~~ koronát meg nem halad; ¹

b) a ki a magán határ- és tilalmi jeleket jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz, más helyre áttesz, megrongál vagy kiás; ^{2 3}

c) a ki a gazdasági terményeket, a fákat és a csemetéket vagy gyümölcsöket jogosulatlanul rongálja, levágja, kitördeli, legallyazza vagy kiássa, a mennyiben az általa okozott kár ³⁶⁰⁰⁰ ~~hatvan~~ koronánál nem nagyobb. ¹

¹ Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv 1879. évi XL. t.-cz. 126., 127. §-ait.

² Lásd a büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv 1878. évi V. t.-cz. 407. §-át és a határ- és földmérési jelekről szóló 1891. évi XLI. t.-cz.-et.

³ Községi határjelek megrongálása vagy eltávolítása által elkövetett cselekmény a büntető törvénykönyvbe ütközik. (Földmívelésügyi minister 1895. évi 70.666. sz. rendelete.)

Ezen esetekben az eljárás csak a károsult fél indítványára indítandó meg. A c) pont esetében az eljárás, ha a kihágás a köztereken vagy közutakon lévő fákon és csemetéken követtezett el, hivatalból indítandó meg.¹

94. §.

Kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő az :

a) a ki a gazdasági célra szolgáló megfigyelő eszközöket, hatósági jeleket vagy mérnöki jelvényeket jogosulatlanul rongál, megsemmisít, elvisz, vagy más helyre áttesz, a mennyiben az általa okozott kár ³⁶⁰⁰⁰ hatvan koronát meg nem halad ;

b) a ki jogosulatlanul zálogol ;²

c) a ki jogos zálogolást meghiusítani törekszik, a mennyiben cselekménye a büntető törvénykönyv 165. és 368. §-a értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik ;³

d) a ki mezei közös dűlő-utat jogosulatlanul megszükit, másfelé irányít, elszánt, vagy megrongál ;

e) a ki bár tulajdonát képező, szabadban levő kórót, trágyát, tarlót, avart, nádaszt, tőzeget oly helyen meggyújt, hogy abból másnak kára származhat és azt felügyelet nélkül hagyja, vagy a ki másnak hasonló tulajdonán gondatlanságból tüzesetet idéz elő ;⁴

¹ Lásd az 1878 : V. t.-cz. 333., 336., 418., 421. §-ait.

² Ha a mezőőr szolgálatadójának rendeletéből jogszerűen zálogol, ezen cselekményéért csak a szolgálatadó s nem egyszersmind a mezőőr is büntetendő. (Földmívelésügyi minister 1897. évi 13.579. sz. rendelete.)

³ Azon cselekmény, ha valaki a jogos zálogolás meghiusítása közben a zálogolni akaró mezőőrt tetteleg bántalmazza, a büntető törvénykönyv 165. §-ába ütköző hatósági közeg elleni erőszak büntetnének tényálladékát képezi. (Földmívelésügyi minister 1896. évi 62.107. sz. rendelete.)

⁴ Lásd a büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv (1878 : V. t.-cz.) 422, 435. §-ait.

f) a ki másnak területén jogosulatlanul legeltet;

g) a ki apaállatot, tenyész-igazolvány megszerzése nélkül, másoknak tenyésztési célokra átenged, vagy a ki ily állatot másnemű állatokkal együtt a közös legelőre hajt;

h) a ki másnak földjén jogosulatlanul szekerez vagy azon marhát hajt;

i) a ki a vetésforgóra és legeltetésre nézve megállapított rendelkezéseket nem tartja meg;

k) a ki nem arankamentes luczerna- vagy lóheremagot termelés céljából forgalomba hoz;

l) a ki kendert vagy lent nem a hatóság által kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett áztat.

Az eljárás a b), e), f), h) esetekben a károsult fél indítványára, az a), e), d), g) i), k), l) esetekben pedig hivatalból indítandó meg.

95. §.

Kihágást követ el és száz koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő:

a) a ki idegen szántóföldről, rétről, legelőről, kertből, gyümölcsösből vagy szőlőből füvet, trágyázó- vagy fűtő-anyagot jogosulatlanul szed;

b) a ki állatokat felügyelet nélkül legeltet;

c) a ki közös vagy községi legelőkön is oly határon vagy határrészekben, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben legeltet;

d) a ki a közutakon, köztereken vagy utcákon levő szederfákról (*morus alba*) selyemtenyésztési célra a lombshedést jogtalanul megakadályozza, vagy a lombot megfertőztetés által selyemtenyésztési célra használhatlanná teszi;

e) a ki szántóföldön hátrahagyott mezőgazdasági eszközöket jogosulatlanul használ;¹

f) a ki idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár és onnét az illető felhívása folytán el nem távozik, vagy a ki tilalmi jelzéssel ellátott idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár, a mennyiben cselekménye a büntető-törvény 421. §-a értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik;²

g) a ki másnak mívelés alá vett földeire állatokat gondatlanságból bemenni enged vagy betiltott mezei utat használ;

h) a ki jogosulatlanul tarlóz vagy böngész;

i) a ki másnak földjére jogosulatlanul trágyát, csonatot, döglött állatot, követ cserepet és szemetet visz, illetőleg elás; avagy ha másnak földjén gödröt ás, vásznat fehérít, ruhát szárít vagy kendert áztat;

k) a ki a káros állatokat, illetőleg növényeket a hatóság figyelmeztetése daczára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja;

l) a ki homok-, agyag-, kő-, mész-, és egyéb gödröket vagy kutakat bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja;

m) a ki a parancsoló szükség nélkül a rábizott állatokat kellő felügyelet nélkül hagyja;

n) a ki az utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat és más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit;

o) a ki a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fész-

¹ Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879: XL. t.-cz.) 127. §-át.

² Lásd a büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv (1878: V. t.-cz.) 421. §-át.

keit és tojásait, fiait elszedi, vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza ;

p) a ki a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti ;

r) a ki a saját területén bárminemű döglött állatot tudva elásatlanul hagy vagy bármely területen elásott döglött állatot jogosulatlanul kiás.

Az eljárás az a), e), f), g), h), i) és n) pontok alatti esetekben a károsult fél indítványára, a b), c), d), k), l), m), o), p) és r) pontok alatti esetekben hivatalból indítandó meg.

96. §.

A mennyiben a jelen törvény 78. §-ában foglalt intézkedés szerint a szolgálatból elbocsátott vagy kilépő mezőőr esküjének letételéről tanuskodó bizonyítványait és szolgálati jelvényét, legkésőbb a szolgálatból való eltávazása előtti napon, a községi elöljáróságnak át nem adná: kihágást követ el és egyszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.¹

97. §.

A 93., 94. és 95. §-ban felsorolt cselekmények, ha a kár ³⁶⁰⁰⁰ 60 koronánál nagyobb, a büntetőtörvények alapján bírálандók el; ha ellenben a károsult fél panaszára megindítandó ügyekben a károsult fél kártérítési igényét ³⁶⁰⁰⁰ hatvan koronára szállítja le: a cselekmény felett a mezőrendőri kihágások elbírálására a jelen törvény szerint az illetékes hatóság ítél.

98. §.

Mezőrendőri kihágásnál a cselekmény súlyosabb

¹ Az eljárás hivatalból indítandó meg. (1894. 48.000. földm. min. rend. 96. §-a.)

beszámítás alá esik, ha a kihágás vásár- és ünnepnapon, vagy a vásár- és ünnepnapot megelőző hétköznapon, továbbá ha éjjel, bekerített helyen vagy határozott figyelmeztetés ellenére követtetett el, vagy ha a mezei lopás elkövetésére valaki a lopás helyszínén szekérrel jelent meg.

100. §.

A jelen törvény szerint büntetendő cselekményekre is, a mennyiben az eltérő határozmányokat nem tartalmaz, a kihágásokról szóló büntető-törvénykönyv (1879 : XL. t.-cz.) általános határozmányai érvényesek.

Hatóságok és eljárás.

102. §.

Mindazon ügyekben, a melyek a jelen törvény szerint hatósági intézkedést igényelnek, ha a jelen törvény egyes szakaszaiban külön illetékesség nem állapítottatott meg; a kihágási ügyeket kivéve, a következő hatóságok illetékesek:

Első fokban:

1. a székes fővárosban a kerületi elöljáró;
2. rendezett tanácsú városokban a polgármester, törvényhatósági joggal bíró városokban a tanács;
3. kis- és nagyközségekben a járási főszolgabíró.

Másodfokban:

1. vármegyékben az alispán;
2. törvényhatósági joggal bíró városokban a közigazgatási bizottság; a székes fővárosban a tanács.

Harmadfokban:

a földmivelésügyi miniszter.

103. §.

A jelen törvény szerint minősített kihágási ügyekben illetékes:

Első fokban:

1. a székes fővárosban a kerületi elüljáró;
2. a törvényhatósági joggal bíró városokban a rendőrkapitány vagy a tanács által e célra megbízott tisztviselő; rendezett tanácsú városokban a polgármester vagy helyettese;

3. kis- és nagyközségekben:

ha a kár negyven korona értéket meghalad, a járási főszolgabíró;

ha ellenben a kár negyven korona értéket meg nem halad, vagy a károsult a 110. §-ban jelzett kárdíjjal megelégszik:

a) nagyközségekben a bíró az elüljáróság egy tagjával és a jegyzővel vagy helyettesével;

b) kisközségekben a bíró az elüljáróság két tagjával.

Másodfokban:

a) a székes fővárosban, a rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal bíró városokban a közigazgatási bizottság;

b) vármegyékben:

1. nagy- és kisközségektől érkező és első fokban az elüljáróság által elbírált esetekben a főszolgabíró;

2. a főszolgabíró által elsőfokban elbírált esetekben a közigazgatási bizottság.

Harmadfokban:

a közigazgatási bizottság a főszolgabíró másodfokú határozata ellen, és földmivelésügyi m. kir. minister a közigazgatási bizottság másodfokú határozata ellen.

120. A m. kir. földmívelésügyi minister 24.655 VII/1—1901. számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz, a mezőgazdaságra hasznos állatok oltalmazása tárgyában.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 57. és 58. §-a alapján, a mezőgazdaságra hasznos állatok oltalmazása érdekében, a törvényhatóságok meghallgatása után a belügyi és kereskedelemügyi minister urakkal egyetértőleg a következőket rendelem.

1. §.

Védelemben részesítendőek a következő állatok:

I. Emlősök.

1. Denevér, népies nevén szárnyas egér, púp denevér, púp egér stb. minden fajai, minden időben.
2. Vakondok, kivéve a virágos, veteményes kerteket és csemete ültetvényeket, hol pusztíthatók.
3. Cziczkányok fajai, kivéve a vízi cziczkányt, mely a halászatra káros.
4. Sün, népies néven sündisznó, töviskes disznó, tövis disznó, töviskes kutya, szórdisznó stb.

II. Madarak.¹

Álmos madár (Vasm.) <i>Kecskefejő.</i>	Aranymál (Szilágym.) <i>Sárga rigó.</i>
Álomfilkó (Fehérm.) <i>Kecskefejő.</i>	Aranymálé (Vasm.) <i>Sárga rigó.</i>
Aranyáruló (Zalam.) <i>Czitrom sáfrány.</i>	Aranymálingó (Pestm.) <i>Sárga rigó.</i>
Aranymáj (Szilágym.) <i>Sárga rigó.</i>	Aranymálinkó, <i>Sárga rigó.</i>
	Aranymáringó (Pestm., Dunántúl), <i>Sárga rigó.</i>

¹ Könnyebb kezelés céljából a védelmet igénylő madárfajok betűsoros jegyzékébe ezen madárfajoknak az ország különböző vidékein használatos nevei is felvételtek a megfelelő tudományos név dűltbetűs jelzésével.

Ásó fecske, *Parti fecske*.
— parti fecske, *Parti fecske*.

Babutka, *Búbos banka*.

Bagoly.

— gyöngyös, *Gyöngybagoly*.
— mezei b., *Réti fülesbagoly*.
— nádi, *Réti fülesbagoly*.
— réti b. (Alföld), *Réti fülesbagoly*.

Bagolyföcske (Dunántúl),
Kecskefejő.

Banka.

— búbos b.
— büdös b., *Búbos banka*.

Barát poszáta, *Barátka poszáta*.

Barázda-billegető.

Bébicz (Dunántúl), *Bibicz*.

Bibicz.

Bibocz, *Bibicz*.

Billegető.

— barázda b.
— fejr b., *Barázda billegető*.
— füstfarkú b., *Kerti rozsdafarkú*.
— hegyi b.
— kucsmás b.
— mezei b.
— sárga b.
— szürke b. *Barázda billegető*.

Billegető, *Billegető*.

Borpintyőke (Baja), *Erdei pinty*.

Bugyboka, *Búbos banka*.

Butykás kató (Szilágymegye),
Búbos pacsirta.

Czerkó (Tiszamente). *Kormos szerkő*.

Czincze, *Nádi czinege*.

Czinege.

— barát cz.
— bóbás cz. (Erd. r.), *Búbos czinege*.
— búbos cz.
— buzavirág cz., *Lazur czinege*.
— fenyves cz.

Czinege.

— függő cz.
— gyászos cz.
— kék cz.
— kontyos cz. *Búbos czinege*.
— lazur cz.
— mocsári cz., *Barát czinege*.
— szakállas cz.
— molnár cz. (Vasm.), *Kék czinege*.
— nádi cz. (Fehérm.), *Szakállas czinege*.
— szén cz.
— szövő cz., *Függő czinege*.
Czinegető, *Nádi czinege*, *Szakállas czinege*.
— szakállas cz., *Szakállas czinege*.

Czinke.

— barát cz., *Barát czinege*.
— barkós cz., *Szakállasczinege*.
— bóbítás cz., *Búbos czinege*.
— búbos czinege.
— dorongfarkú cz. (Dunántúl), *Őszapó*.
— farkos cz., *Őszapó*.

Czinke, fenyves, *Fenyves czinege.*

— függő cz., *Függő czinege.*

— hosszúfarkú cz., *Őszapó.*

— kék cz., *Kék czinege.*

— kékfejú cz., *Kék czinege.*

— lazur cz., *Lazur czinege.*

— nádi cz., *Nádi czinege.*

— rudas cz., *Őszapó.*

— szakálas cz., *Szakállas czinege.*

— szén cz., *Szén czinege.*

Csacska madár, *Pásztormadár.*

Csádészó (Dunántúl), *Ökörszem.*

Csaláncsúcs.

— cigány cs.

— rozsdás cs.

Csaláncsattogató, *Czigány csaláncsúcs.*

Csella, *Szerkő.*

Csér.

— cigány cs., *Kormos szerkő.*

— fekete cs. (Tiszamente), *Kormos szerkő.*

Csicsimé madár (Baranyam.), *Erdei pinty.*

Csicsiri (Dunántúl), *Sordély.*

Csicsörke.

— kerti cs., *Csicsörke.*

— nyíri cs. (Sopronm.), *Nyíri zseze.*

Csízik (Alföld), *Csíz.*

Csóka.

— kék cs. (Tiszántúl és Erd. rész.), *Szalakóta.*

Csovánka (Diós-Jenő), *Mezei poszáta.*

Csuszka.

— tömzsi cs., *Csuszka.*

Csúk, *Ökörszem.*

Csüvik.

— gatyás cs.

Csücsörgő (Csallóköz), *Mezei pacsirta.*

Dalos poszáta.

Danka sirály (Szabolcs.).

Doromboló madár (Fehérm.), *Nádi tücsökmadár.*

Dorongfarkú cinke (Dunántúl), *Őszapó.*

Dorongos őszapó, *Őszapó.*

Dunai halászmadár (Dunántúl), *Danka sirály.*

Dutka, *Búbos banka.*

Énekes rigó.

Éneklő rigó. *Énekes rigó.*

Erdei fülemile, *Kis fülemile.*

Erdei pacsirta.

Erdei pinty.

Erdei pipis.

Erdei pityér, *Erdei pipis.*

Erdei szürkebegy, *Közönséges szürkebegy.*

Európai kecskefejő, *Kecskefejő.*

Fakopáncs.

— fehérhátú f.

— kis f.

— közép f.

Fakopáncs nagy.

Fakopogtató, *Fakopáncs*.

Fakó poszáta, *Karvaly poszáta*.

Fakúsz.

— közönséges f.

Falmászó.

Falmászó, köszáli *Sziklamászó*.

Farkas cinke, *Őszapó*.

Fatetű (Baja, Dunántúl stb.),

Fakusz.

Fattyú fülemile, *Geze*.

Fattyú szerkő.

Favágó, *Fakopáncs*.

— kurta f., *Csuszka*.

Fecske.

— ásó f., *Parti fecske*.

— fekete f., *Sarlós fecske*.

— gatyás f. (Bia, Abaujm.),
Házi fecske.

— hanyi f. (Fertő), *Sarlós fecske*.

— házi f.

— kőfali f. *Sarlós fecske*.

— köszáli f. (Erd. r.), *Sarlós fecske*

— lábatlan f., *Sarlós fecske*.

— lármás f., (Hontm.), *Házi fecske*.

— parti f. (Abauj-, Borsod-
megye).

— pelyheslábú f., *Házi fecske*.

— tarka f. (Székelyföld), *Füsti fecske*.

— visitó f. (Erd. rész.), *Sarlós fecske*.

Fehérgólya.

— közönséges g.

— cakó g.

Fehérgólya, eszterag

— gagó g.

— koszta g.

Fehérhátú kopáncs, *Fehérhátú fakopáncs*.

Fehérmellű házi fecske, *Házi fecske*.

Fehérszárnyú halászká, *Fehérszárnyú szerkő*.

Fehérszárnyú pacsirta.

Fehérszárnyú szerkő.

Fehérkörmű vércse,

— Sárgakörmű vércse

Fejér billegető, *Barázda billegető*.

Fekete cinke, *Fenyves cinke*.

Fekete csér (Tiszamente), *Kormos szerkő*.

Fekete gólya,

— barna g.

— erdei g.

Feketefejű légykapó, *Kormos légykapó*.

Feketefolt (Kolozsvár), *Barátka poszáta*.

Feketefülemile, *Magyarfülemile*.

Fekete halászká, *Kormos szerkő*.

Fekete harkály.

Feketelábú juhászká, *Széki lile*.

Feketelábú lile, *Széki lile*.

Fekete rugó.

Fekete stiglicz (Baja), *Czigány csaláncsúcs*.

Fenyves cinke, *Fenyves czinege*.

Figemadár, *Függő czinege*.

Findzsa (Miskolcz vidéke), *Hantmadár*.

Foltos mocsári poszáta, *Foltos sitke*.

Foltos sitke.

Föcske.

— partif. (Dunamente, Dunántúl)

Földi kalapács (Keszthely), *Hantmadár*.

Földi szarka, *Hantmadár*.

Függő czinege.

Függő czinke, *Függő czinege*.

Filemile, *Kis fülemile*

— barna f., *Magyar fülemile*.

— erdei f., *Kis fülemile*.

— kerti f., *Karvaly poszáta*.

— kis f.

— ligeti f., *Magyar fülemile*.

— magyar f

— nagy f., *Magyar fülemile*.

— pap f., *Barátka poszáta*,

— svéd f., *Kékbecs*.

Foltos sitke.

Fülemile sitke.

Füles pacsirta.

— havasi f.

Fülesbagoly.

— apró f., *Füleskuvik*.

— nádi f., *Réti fülesbagoly*.

— réti f.

Füleskuvik.

— kis f., *Füleskuvik*.

Füstfark, *Rozsdafarkú*.

— házi f., *Házi rozsdafarkú*.

— kerti f., *Kerti rozsdafarkú*.

— közönséges f. *Házi rozsdafarkú*.

Füstfarkú billegető, *Kerti rozsdafarkú*.

Füstfarkú madár, *Rozsdafarkú*.

Füsti fecske, *Villás fecske*.

— közönséges f., *Füsti fecske*.

— villás f., *Füsti fecske*.

Füsti villásfecske, *Füsti fecske*.

Füzikék fajai.

Gatyás csuvik.

Gatyás fecske.

Geze.

Girlicz pinta, *Csicsörke*.

Gyagya (Baja), *Nyiri zsezse*.

Gyászos czinege.

Gyászos légykapó, *Kormos légykapó*.

Gyöngybagoly.

Gyöngyös bagoly. *Gyöngybagoly*.

Hajnalmadár, *Sziklamászó*.

Halálbagoly, *Kuvik*.

Halálmadár, *Kuvik*.

Halászká, *Szerkő*.

— fehérszárnyú h. *Fehérszárnyú szerkő*.

— fekete h. *Kormos szerkő*.

Halászmadar.

— dunai h. (Dunántúl), *Danka sirály*.

— nagy h. (Dunántúl), *Danka sirály*.

— kis fekete h. (Dunántúl), *Kormos szerkő*.

Halászigő.

Víziserege.

Vizirigó.

Halkapó, nagy (Borsodmegye),

Danka sirály.

Hantmadár.

Harkály.

— cifra h. (Vasm.) *Fakopáncs.*

— csonka h., *Hőcsik.*

— háromujjú h., *Háromujjú hőcsik.*

— kis h., *Kis fakopáncs.*

— közép h., *Közép fakopáncs.*

— nagy h., *Nagy fakopáncs.*

— szürke h., *Szürke küllő.*

— vas h. (Máramarosmegye), *Fekete harkály.*

— zöld h., *Zöld küllő.*

Háromujjú hőcsik.

Havasi fülespacsirta.

Havasi hőcsik, *Háromujjú hőcsik.*

Havasi lile.

Havasi pacsirta, *Havasi fülespacsirta.*

Havasi pinta.

Havasi pipis.

Havasi pityér, *Havasi pipis.*

Házi fecske (Tiszántúl, Erdély), *közönséges házi fecske.*

Házi füstfark, *Házi rozsdafarkú.*

Hegyi billegető.

Hegyi pinta, *Fenyő pinta.*

Helvét lile, *Ujjas lile.*

Hógalamb (Csallóköz), *Danka sirály.*

Hontmadár, *Hantmadár.*

Hópity, *Havasi pinta.*

Hósármány.

Hosszúfarkú cinke, *Őszapó.*

Hőcs (Dunántúl), *Csuszka.*

Hőcsök (Dunántúl), *Csuszka.*

Hőcsik.

Hőcsik (Vas megye), *Kis fakopáncs.*

Judás madár (Drávafok), *Danka sirály.*

Juhászka, *Lile.*

— kis j., *Kis lile.*

— nagy j. (Velence), *Parti lile.*

Juhászka lile, *Parti lile.*

Kaczagó sirály, *Danka sirály.*

Kakuk, közönséges.

Kalangya varju (Erd. rész), *Szalakóta.*

Kanakucz, *Törpe kuvik.*

Kazári fecske, *Sarlós fecske.*

Kazári sarlós fecske, *Sarlós fecske.*

Kecskefejő.

— európai k.

Kecskeszopó(Alföld), *Kecskefejő.*

Kékbegy.

Kék cinige (Vas megye).

Kék cinke, *Kék czinege.*

Kék csóka (Erd. rész. és Tiszántúl), *Szalakóta.*

Kékfejű cinke, *Kék czinege.*

Kék külü (Erd. rész.), *Csuszka.*

Kék rigó, *Kék kövirigó.*

Kék szalakóta, *Szalakóta*.

Kék varnyu (Pestmegye), *Szalakóta*.

Kék vércse.

— hamvas vércse.

— vöröslábu vércse.

— szürke vércse.

— palovércse.

Kémény fecske (Székelyföld), *Füsti fecske*.

Kendericze (Abauj-, Borsodmegye), *Kenderike*.

Kendericze (Vasmegye), *Kenderike*.

Kenderike.

Kenderike zsezse, *Kenderike*.

Kendermagos rigó (Székelyföld), *Léprigó*.

Kerti csicsörke, *Csicsörke*.

Kerti füstfark, *Kerti rozsdafarkú*.

Kerti sármány.

Királyka.

— bubos k., *Sárgafejű királyka*.

— sárgafejű k.

— tüzesfejű k., *Tüzesfejű királyka*.

— zizike k., *Sárgafejű királyka*.

Királyka, tűzfejű, *Tüzesfejű királyka*.

Kis lile.

Kisebb tarka harkály, *Kis fakopáncs*.

Kis harkály, *Kis fakopáncs*.

Kis füleskuvik, *Füles kuvik*.

Kis legyész, *Kis légykapó*.

Kis légykapó.

Kis légyvadász, *Kis légykapó*.

Kis zsezse, *Nyiri zsezse*.

Kontyos czinege, *Búbos czinege*.

Kontyos madárka (Székelyföld), *Búbos pacsirta*.

Kopács, kurta, *Csuszka*.

Kopáncs, *Fakopáncs*.

— kis k., *Kis fakopáncs*.

— közép k., *Közép fakopáncs*.

— nagyobb k., *Nagy fakopáncs*.

Kormos légykapó.

Kormos légyvadász, *Kormos légykapó*.

Kormos szerkő.

Kotró fecske.

Kölesi sármány, *Sordély*.

Köles madár (Felső-Magyarország), *Sordély*.

Kőmászó, *Sziklamászó*.

Körösztyös veréb (Veszprémmegye), *Kövirigó*.

Kövirigó.

Kövi sármány, *Bajszos sármány*.

Közép harkály, *Közép fakopáncs*.

Közép tarka harkály, *Közép fakopáncs*.

Közönséges füstfark, *Közönséges rozsdafarkú*.

Közönséges füstifecske.

Közönséges lappantyú, *Kecskefejő*.

Közönséges libucz, *Bibicz*.

Közönséges nyaktekercs, *Nyaktekercs*.

Közönséges szürkebegy.

Közönséges ökörszem.

Közönséges sármány, *Czitrom sármány*.

Közönséges sirály, *Danka sirály*.

Közönséges vörösbegy.

Kucsmás billegető.

Kucsmás legyész, *Kormos légykapó*.

Kurta kalapács (Pestmegye), *Csuszka*.

Küllő (Dunáninnen, Dunántúl, Erdélyi részek).

— szürke k.

— zöld k.

Kuvik.

Lángbagoly, *Gyöngybagoly*.

Lappantyú, *Kecskefejő*.

— közönséges l., *Kecskefejő*.

Lazur czinege.

Lazur cinke, *Lazur czinege*.

Leányka madár (Székelyf.), *Barázda billegető*.

Legyész, *Légykapó*.

— kis l., *Kis légykapó*.

— kucsmás l., *Kormos légykapó*.

— örvös l., *Örvös légykapó*.

— szürke l., *Szürke légykapó*.

— vörösbegyü l., *Kis légykapó*.

Légyfogó, *Légykapó*

Légyfogó madár (Vas megye), *Szürke légykapó*.

— Légykapó.

— kis l.

Légyfogó, kormos.

— örvös l.

— szürke l.

Légyvadász, *Légykapó*.

— kis l., *Kis légykapó*.

— kormos l., *Kormos légykapó*.

— örvös l., *Örvös légykapó*.

— szürke l., *Szürke légykapó*.

Libocz, *Bibicz*.

Libucz, közönséges lib., *Bibicz*.

Lile.

— apró l., *Kis lile*.

— arany l., *Pettyes lile*.

— havasi l

— helvét l., *Ujjas lile*.

— kis l.,

— libucz l., *Ujjas lile*.

— mocsárl l., *Széki lile*.

— morinell l., *Havasi lile*.

— parti l.

— pettyes l.

— reznek l., *Ugartyúk*.

— sárga l., *Havasi lile*.

— széki l.

— szürke l., *Ujjas lile*.

— vizi l., *Parti lile*.

Lipinka madár (Székelyföld), *Billegető*.

Lőrike, *Zöldike*.

Magyar fülemile.

Málingó, Arany málingó (Pestmegye), *Arany málinkó*.

Málinkó, Arany málinkó = Sárga rigó.

— sár m., *Arany málinkó*.

Máringó, Arany máringó (Pest-megye és Dunántúl), *Arany málinskó, Sárga rigó.*

Málonfekvő, *Fülesbagoly.*

Marti fecske (Erd. r.), *Parti fecske.*

Mezei bagoly (Alföld), *Réti fülesbagoly.*

Mezei billegető.

Mezei pacsirta.

Mezei pipis, *Parlagi pipis.*

Mezei pityér, *Parlagi pipis.*

Mocsárbagoly, *Réti fülesbagoly.*

Mocsári czinege, *Barát czinege.*

Mecsári lile, *Széki lile.*

Mocsári poszáta, *Sitke.*

Molnár czinege (Vasm.), *Kék czinege.*

Molnár fecske, *Közöns. házi fecske.*

Morinel lile, *Havasi lile.*

Nádi bagoly, *Réti fülesbagoly.*

Nádi czinege (Fehérmegye), *Szakállas czinege.*

Nádi cinke, *Szakállas czinege.*

Nagy fülemile, *Magyar fülemile.*

Nádi fülesbagoly, *Réti fülesbagoly.*

Nádi poszták.

— cserregő nádi p.

— énekes n.

— hangos n., *Cserregő n. poszáta.*

— nagy n. = Nádi rigó.

Nádi rigó = Nagy nádiposzáta.

Nádi sármány.

Nádi szarvasbagoly, *Réti fülesbagoly.*

Nádi veréb (Tiszántúl, Erd. részek), *Nádi sármány.*

Nádi veréb (Dunántúl), *Sitkék, Mocsáriposzták.*

Nagy halkapó, *Danka sirály.*

Nagy harkály, *Nagy fakopáncs.*

Nagyobb tarka harkály, *Nagy fakopáncs.*

Narancsmadár, *Sárgafejű királyka.*

Narancs zizeke, *Sárgafejű királyka.*

Nevető sirály, *Danka sirály.*

Nikovicz (Vasm.), *Fenyő pinty.*

Nyaktekercs.

Nyaktekerő, *Nyaktekercs.*

Nyári rigó, *Énekes rigó.*

Nyiri csiz (Sopronm.), *Nyiri zsezse.*

Nyiri zsezse.

Ostoba sármány (Erd. rész.), *Bajszos sármány.*

Ökörszem.

Örvös legyész, *Örvös légykapó.*

Örvös légykapó.

Örvös légyvadász, *Örvös légykapó.*

Őszapó.

Pacsirták.

— bubos p.

Pacsirta, erdei.

— füles p.

Pacsirták, havasi, *Fülespacsirta*.

— mezei p.

— szántóka p., *Mezei pacsirta*.

— szibériai p., *Fehérszárnyú pacsirta*.

Papfilemile (Zalamegye), *Barátka poszáta*.

Parlagi pipis.

Partifecske.

Parti lile.

Pásztormadár.

Pettyes lile.

Pinty.

— árva p., *Erdei pinty*.

— erdei p.

— havasi p.

— siró p., *Erdei pinty*.

— szemeti p. (Erd. r.), *Erdei pinty*.

— tarka p. (Udvarhelymegye), *Tengelicz*.

Pintyőke (Dunántúl), *Erdeipinty*.

— bor p. (Baja), *Erdei pinty*.

Pipis (Bodroghöz).

— erdei p.

— havasi p.

— mezei p., *Parlagi pipis*.

— réti p.

— rozsdás torkú p.

Pipiske (Alföld), *Bubos pacsirta*.

Pipőke, *Királyka*.

— sárgafejű p., *Sárgafejű királyka*.

— tűzfejű p., *Tűzesfejű királyka*.

Pirregő, *Tücsökmadár*.

Pirregő, berki *Berki tücsökmadár*.

— nádi p., *Nádi tücsökmadár*.

— réti p., *Réti tücsökmadár*.

Pityer (Vasmegye) *Pipis*.

— bubos p., *Bubos pacsirta*.

Pityér, *Pipis*.

— erdei p., *Erdei pipis*.

— havasi p., *Havasi pipis*.

— mezei p., *Parlagi pipis*.

— réti p., *Réti pipis*.

Poszáta.

— barát p., *Barátka poszáta*.

— mocsári p., *Sitke*.

— nádi p.

Püsetek, *Fülespacsirta*.

Remete rigó, *Kövirigó*.

Remete veréb, *Kövirigó*.

Réti bagoly (Alföld), *Réti fülesbagoly*.

Réti fülesbagoly.

Réti pipis.

Réti pirregő, *Réti tücsökmadár*.

Réti pityér, *Réti pipis*.

Rigó.

— csipegő r., *Szőlő rigó*.

— énekes r.

— éneklő r., *Énekesrigó*.

— kendermagos r. (Székelyföld), *Légrigó*.

— kövi r. (Erdélyi részek).

— léprigó.

— nádi r., *Nádi poszáta*.

— nyári r., *Énekes rigó*.

Rigó, örves

- sárga r., *Arany málinkó*.
- vizi (Halászigő, vizi seregély).

Rigó, szőke (Erdélyi részek),
Léprigó.

- szőlő r.
- tekerményes r. (Háromszék-megye), *Énekes rigó*.

Rózsaszínű sáskamadár, *Pásztormadár*.

Rózsaszínű seregély, *Pásztormadár*.

Rozsdafarkú.

- házi r.
- kerti r.

Rozsdás csaláncsúcs.

Rozsdás torkú pipis.

Rudas cinke (Drávafok), *Ősapó*.

Rütyű (Tiszamente), *Zöldike*.

Sárga billegető.

Sárgafejű királyka.

Sárgafejű zizike, *Sárgafejű királyka*.

Sárgafejű pipőke, *Sárgafejű királyka*.

Sárga lile, *Havasi lile*.

Sárga rigó, *Arany málinkó*.

Sárga velyhe, *Arany milánkó*,
Sárga rigó.

Sárgyóka, *Sárga billegető*.

Sarlós fecske.

Sármadár (Velence), *Kis lile*.

Sármálinkó, *Sárga rigó*.

Sármány (Dunántúl).

- bajszos s.
- citrom s.

Sármány.

- kerti s.
- kölesi s., *Sordély*.
- kövi s., *Bajszos sármány*.
- közöns. s., *Czitrom sármány*.
- nádi s.
- ostoba s. (Erdélyi rész.),
Bajszos sármány.

— sarkantyús s.

Sármánytyú (Székelyföld), *Czitrom sármány*.

Sáskamadár, rózsaszínű, *Pásztormadár*.

Serege (Tiszántúl), *Seregély*.

— rózsaszínű s., *Pásztormadár*.

Seregény (Somogy megye), *Seregély*.

Seregje (Tiszántúl), *Seregély*.

Sirály.

— danka s. (Szabolcs megye).

— kaczagó s., *Danka sirály*.

— közöns. s., *Danka sirály*.

— nevető s., *Danka sirály*.

Síró pinty, *Erdei pinty*.

Sítke.

— csikósfejű s.

— foltos s.

— fülemile s.

Sordéj, (Dunáninnen, Dunántúl, Tiszáninnen, Tiszántúl, Erdélyi részek), *Sordély*.

Sordély.

Sorja (Dunántúl), *Kormos szerkő*.

Sörje (Dunántúl), *Kormos szerkő*.
 Stiglincz (Baja), *Tengelicz*.
 Surgyé. *Sordéj*. (Tiszántúl).
 Süvöltő.
 Süvöltő madár, *Süvöltő*.
 Süvölyű, *Süvöltő*.
 Süvötyű, *Süvöltő*.
 Svéd fülemile, *Kékbegy*.
 Szakállas czonege.
 Szakállas czinke, *Szakállas czonege*.
 Szakállas nádi czonege, *Szakállas czonege*.
 Szalakóta.
 — kék sz., *Szalakóta*.
 Szántóka (Székelyföld), *Mezei pacsirta*.
 Szántóka pacsirta, *Mezei pacsirta*.
 Szarvasbagoly, *Fülesbagoly*.
 Széki csér.
 Széki lile.
 Szemeti pinty (Erd. r.), *Erdei pinty*.
 Szén czonege.
 Szén czinke, *Szén czonege*.
 Szerkő.
 — cigány sz., *Kormos szerkő*.
 — kormos sz.
 — tarka sz., *Fehérszárnyú szerkő*.
 Szibériai pacsirta, *Fehérszárnyú pacsirta*.
 Sziki csire (Alföld), *Széki csér*.
 Sziki csirke (Debreczen), *Széki csér*.

Sziklamászó, *Hajnal madár*.
 Szikla rigó (Veszprémmegye), *Kövi rigó*.
 Szotty (Udvarhelym.), *Csuszka*.
 Szőke rigó (Székelyföld, Szilágymegye), *Léprigó*.
 Szövőczonege, *Függőczonege*.
 Szürkebegy.
 — erdei sz., *Közönséges szürkebegy*.
 — közönséges sz.
 Szürke billegető, *Barázda billegető*.
 Szürke harkály, *Szürke küllő*.
 Szürke küllő.
 Szürke legyész, *Szürke légykapó*.
 Szürke légykapó.
 Szürke légyvadász, *Szürke légykapó*.
 Szürke lile, *Ujjas lile*.
 Tarkaharkály, *Fakopáncs*.
 — közép t., *Közép fakopáncs*.
 — nagyobb t., *Nagy fakopáncs*.
 Tarka pinty (Udvarhelym.), *Tengelicz*.
 Tarka szerkő, *Fehérszárnyú szerkő*.
 Tekerményes rigó, (Háromszékm.), *Énekes rigó*.
 Tekerincs (Sopronm.), *Nyaktekercs*.
 Tekermény (Székelyföld), *Nyaktekercs*.
 Tengelicz.

Tengelicz, tarka.

Tiglincz (Abaujm.), *Tengelicz*.

Töklincz (Palóczság), *Tengelicz*.

Tömzsi csuszka, *Csuszka*.

Tücsök madár.

— berki t.

— nádi t.

— réti t.

Tüskebujkáló (Dunántúl),

Ökörszem.

Tüzesfejű királyka.

Tüzesfejű pipőke, *Tüzesfejű királyka*.

Tüzesfejű zizike, *Tüzesfejű királyka*.

Tűzfejű királyka, *Tüzesfejű királyka*.

Tűzfejű pipőke, *Tüzesfejű királyka*.

Ujjas lile.

Varnyiskék (Pestm.), *Szalakóta*.

Vasharkány (Mármarosm.),
Fekete harkály.

Vasvarjú (Kecskemét), *Szalakóta*.

Velyhe: sárga, v. Sárgarigó,
Sármálinkó.

Villás fecske, *Füstifecske*.

Villás füstifecske, *Füstifecske*.

Vizi galamb (Velence), *Danka sirály*.

Vizi lile, *Parti lile*

Vizi rigó.

Vizi serege.

Vizi seregély.

Vörösbegy (Csongrádm.),
Süvöltő.

Vörösbegyű.

Vörösbegyű, legyész, *Kis légykapó*.

Vörösvércse :

— közönséges v.

— szélverő v.

— széltapogató v.

— nyerítő v.

Zizike, *Királyka*.

Zöld harkály, *Zöld küllő*.

Zöldike.

Zöldike rütyü, *Zöldike*.

Zöldkánya (Dunántúl), *Szalakóta*.

Zöld küllő.

Zsezse, *Nyiri zsezse*.

— barna zsezse, *Nyiri zsezse*.

Zsezse, kis zsezse, *Nyiri zsezse*.

— nyiri zs.

Zsolna (Borsodm.), *Zöld küllő*.

2. §.

A ki az 1. §-ban felsorolt emlős állatokat és madarakat pusztítja, a madarak fészkeit és tojásait, fiait elszedi, vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza, az 1894. XII. t.-cz.

95. §. o) pontjában ütköző kihágást követ el és 100 (száz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

3. §.

A jelen rendeletem 1. §-ában felsorolt állatokat élve elfogni, vagy megölni, a madarak fészket vagy tojásait elszedni csakis tudományos célra és hatósági engedéllyel szabad.

Csakis hatósági engedéllyel eszközölhető az 1. §-ban felsorolt madarak fészkeinek és tojásainak, nem különben az ott felsorolt állatoknak élő vagy holt állapotban való szállítása is.

4. §.

A ki az 1. §-ban felsorolt állatoknak fogására, madárfészek vagy tojások elszedésére, vagy mindezek szállíthatására engedélyt óhajt kapni, annak valamely hazai tudományos intézet, szaktudós, vagy természettudományokkal igazoltan foglalkozó egyénektől, írásban való megbízást vagy megrendelést kell felmutatni. Ezen hatóságok abban az esetben, ha a szállítmányt felvevő részéről annak tartalmát, illetőleg kételyek merülnének fel, a fentiek értelmében szükséges igazolványt — a szállítmány tartalmának faj- és darabszám szerinti kitüntetése mellett — kiállítják. — (F. M. 1904. november 30-án kelt 106.041. sz. a. körrendelete.)

Ezen engedélyek megadására az 1894. évi XII. t.-cz. 102. §-ában felsorolt elsőfokú hatóságok illetékesek.

5. §.

Hatósági engedély azonban a 4. §-ban foglalt korlátozások mellett is csak legfeljebb 10 darab állat fogására, vagy 10 drb madárfészek és tojás elszedésére adható; s ez a mennyiség is csak annyiban, a mennyiben az az illető állatra nézve pusztítás jellegével nem bir.

6. §.

Az 1. §-ban felsorolt állatok fogására, madárfészek, tojások szedésére az engedély a következő minta szerint állítandó ki:

E n g e d é l y.

Alulirott hatóság.....i lakosnak, a ki
(tudományos intézet, iskola stb. természettudományokkal foglalkozó
szakember neve)-tóldarab(állatfajta, madár-
fészek, tojás megnevezése) szállítására megrendelést kapott, a mai
naptól számítandó két hét tartamára, tehátévi
hónapjáig terjedő hatálylyal megengedem, hogydarab
.....(állat, madárfészek, tojás megnevezése) elfoghasson
vagy elszedhessen s nevezett állatokat élő vagy holt állapotban
birtokában tarthassa.

Kelt aláírás pecsét.

7. §.

Az 1. §-ban felsorolt állatoknak, madarak fészkeinek, tojásainak bármily módon való szállítására az engedély a következő minta szerinti úrlapon adatik :

S z á l l í t á s i e n g e d é l y.

Alulirott hatóság.....(állatoknak, madarak fészkeinek, tojásainak megnevezése) ^{elfogására}_{elszedésére} szabályszerű hatósági engedély felmutatása alapján.....i lakosnak megengedi, hogy a fent megnevezett ^{állatokat}_{fészkeket}
_{tojásokat} vasúton, hajón, postán vagy kézbenra szállíthassa.

Kelt pecsét aláírás.

8. §.

A 6. §-ban említett engedély csak 14 napra érvényes.

A szállítási engedély, ha a szállítás vasúton, hajón, vagy postán történik, az illető szállító vállalat által átveendő és visszatartandó.

A kézben vagy szekéren való szállításra adott engedély is csak 14 napig tartó érvénynyel adható ki.

Ugy a 6., mint a 7. §-ban említett engedély csupán az abban megnevezett számú és fajú állatok, fészkek és tojások szállítására jogosít, s csak egyszer használható.

Jelen rendeletem valamennyi községben a szokásos módon kihirdetendő, annak határozmányaira a mezőőri személyzet külön kioktatandó, s a határozmányok megtartásának ellenőrzése az erdőőri és útfenntartási személyzetnek is kötelességévé teendő.

121. Az 1894. évi XXIX. törvényczikk:

„Az üzletszerű, vagy nyilvános fogadásoknak s a kölcsönös fogadások közvetítésének szabályozásáról a lóversenyeknél.“

1. §.

Előre kinyert *engedély nélkül*¹ tilos bármely lóversenypályán rendezett versenyekre, vagy azokon résztvevő lovasokra, istállókra, vagy lovakra való üzletszerű, vagy nyilvános fogadás (bookmaker, fogadási iroda) avagy kölcsönös fogadások közvetítése (totalisateur).

2. §.

Az engedélyt, akár az üzletszerű vagy nyilvános fogadás gyakorolhatására, akár a kölcsönös fogadások közvetítésére külön-külön, akár végre mindkettőre együttesen, a pénzügyministerrel egyetértésben, a földmivelésügyi minister adja meg s ez nála írásban kérelmezendő.

10. §.

A ki a jelen törvény 1. §-ában meghatározott tilalmat megszegi, kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel

¹ Az engedélyt akár az üzletszerű vagy nyilvános fogadás gyakorolhatására, akár a kölcsönös fogadások közvetítésére külön-külön, akár mindkettőre együttesen, a pénzügyministerrel egyetértőleg, a földmivelésügyi minister adja meg.

büntetendő azon hatóságok által¹ és azon eljárás szerint, melyet az 1880 : XXXVII. törvenyczikk² által nyert felhatalmazás alapján kiadott belügyministeri rendelet megállapít.

122. Az 1894. évi XXXI. törvenyczikk :

„A házassági jogról.“

Házassági akadályok.

14. §.

Tilos házasságot kötni annak, a ki ellen elmebetegség, vagy jelekkel megértést is gátló siketnémaság okából indított gondnokság alá helyezési eljárás van folyamatban, ha :

a) részére a gyámhatóság ideiglenes gondnokot rendelt ; vagy

b) ellene a zárlat elrendeltetett ; vagy

c) a gondnokság alá helyezés még nem jogerős ítélettel ki van mondva.

15. §.

Tilos házasságot kötni a gondnok beleegyezése nélkül, annak, a ki, mint gyengeelméjű, vagy magát jelekkel megérteni tudó siketnéma gondnokság alatt áll.

16. §.

Tilos házasságot kötni a szülő beleegyezése nélkül annak a kiskorúnak, a ki huszadik évét meghaladta, akkor is, ha törvényes képviselője beleegyezett.

¹ Közigazgatási hatóság.

² A büntető törvénykönyvek életbeléptetéséről.

17. §.

Tilos a házasságkötés az unokatestvérek között.
Az igazságügyminister felmentést adhat.

18. §.

Tilos a házasságkötés, míg az örökbefogadás felbontva nincs:

a) az örökbefogadó és az örökbefogadott, valamint ennek volt házastársa között; úgyszintén az örökbe fogadott és az örökbefogadónak volt házastársa között;

b) az örökbefogadó és az örökbefogadott vérszerinti leszármazója, valamint ennek volt házastársa között; úgyszintén az örökbefogadott vérszerinti leszármazója és az örökbefogadónak volt házastársa között.

A származás törvényes vagy törvénytelen volta különbséget nem tesz.

Az örökbefogadás előtt megszűnt vagy érvénytelenné nyilvánított házasság figyelembe nem jön.

A b) pont esetében az igazságügyminister felmentést adhat.

19. §.

Tilos a házasságkötés, a gyám, valamint annak leszármazója és a gyámolt között, míg a gyámsági viszony tart.

A származás törvényes vagy törvénytelen volta különbséget nem tesz.

20. §.

Tilos a házasságkötés azok közt, kiket a felbontó ítélet házasságtörés miatt az egymással való házasságkötéstől eltiltott.

A király az igazságügyminister előterjesztésére felmentést adhat.

21. §.

Tilos házasságot kötni, míg a korábbi semmis házasság meg nem szűnt vagy érvénytelenné nyilvánítva nincs.

22. §.

Tilos holtányilvánítás alapján házasságot kötni, ha a holtányilvánított házastársa, vagy az, kivel új házasságot akar kötni, tudja vagy ha igazolva van, hogy a holtányilvánított a vélelmezett elhalálozás napját túlélte.

23. §.

Tilos házasságot kötni az egyik házastársnak azzal, a ki a másik házastárson elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés vagy ezeknek kísérlete miatt, mint tettes vagy részes elítéltetett, akkor is, ha az ítélet még nem jogerős.

A király az igazságügyminister előterjesztésére felmentést adhat.

24. §.

Tilos a nőnek új házasságot kötni házasságának megszűnésétől vagy érvénytelenné nyilvánításától számított tíz hónap eltelte előtt.

Elhárul ezen akadály, ha a nő időközben szült.

Az igazságügyminister felmentést adhat.

25. §.

Tilos az egyházi felsőbbség engedélye nélkül házasságot kötni annak, a ki azon egyház szabályai szerint, melyhez tartozik, egyházi rend vagy fogadalom okából házasságot nem köthet.

26. §.

Tilos a házasságkötés a véderőről szóló törvény értelmében szükséges nőülési engedély nélkül.

27. §.

Tilos házasságot kötni szabályszerű kihirdetés nélkül. (36. §.)

A közigazgatási hatóság felmentést adhat.

Büntető határozatok.

121. §.

A büntettekről vétségekről szóló büntető törvénykönyv 252., 253., 256. és 257. §-ainak rendelkezései, azzal a változással, hogy a szabadságvesztésen felül a viselt hivatal elvesztésének büntetése is megállapítandó, a jelen törvény hatálybalépése napjától kezdve a házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselőre alkalmazandók.

122. §.

Az a polgári tisztviselő, a ki tudja, hogy a jelen törvény 14—25. és 27. §-aiban foglalt valamely akadály forog fenn, vagy hogy a házasságnál való közreműködésre nem jogosult és a házasság megkötésénél közreműködik, vétséget követ el, és a mennyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez,¹ hat hónapig terjedhető fogházzal és a viselt hivatal elvesztésével büntetendő.

Az a polgári tisztviselő, ki az előbbi pontban említett cselekményt gondatlanságból követi el, a mennyiben

¹ Lásd a büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv (1878. V. t.-cz.) 465., 467. és 471. §-ait.

cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez: vétség miatt ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ismétlés esetében a viselt hivatal elvesztése is kimondható.

123. §.

Azon lelkész vagy vallási szertartás teljesítésére jogosított más személy, ki egyházi összeadásnál eljár, mielőtt a felek igazolták volna, hogy a házasságot a polgári tisztviselő előtt megkötötték: vétséget követ el és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ismétlés esetében a cselekmény két hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha kiderül, hogy a házasság a polgári tisztviselő előtt előzőleg megkötött: a cselekmény mint kihágás, háromszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nem büntethető a cselekmény, ha az egyházi összeadás az egyik félnek közel halállal fenyegető betegségében történt.

124. §.

A ki a jelen törvényben megszabott akadály vagy érvénytelenségi ok ellenére tudva köt házasságot, a meny nyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez: vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

126. §.

A fentebbi szakaszokban meghatározott vétségek esetében az eljárás a kir. törvényszék, a kihágások esetében pedig a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

123. Az 1894. évi XXXIII. törvényczikk:

„Az állami anyakönyvekről.“

Általános határozatok.

17. §.

Minden születés és haláleset azon anyakönyvvezetőnél jelentendő be és az által tartandó nyilván, kinek ke-
rületében előfordult.

Vasuton, hajón történt születés és halálozás a ki-
szállás, illetőleg kiszállítás helyén illetékes anyakönyvve-
zetőnél jelentendő be s az által tartandó nyilván.

A születési anyakönyvről.

35. §.

Minden gyermek születése legkésőbb a születéstől
számított egy hét alatt, illetőleg a 39. §. esetében a leg-
közelebbi hétköznapon a 17. §. értelmében illetékes anya-
könyvvezetőnél bejelentendő.

A bejelentésre fokozatosan, az alábbi sorrend szerint,
kötelesek :

- a) a törvényes atya ;
- b) a születésnél közreműködött bába ;
- c) a születésnél segédkezett orvos ;
- d) mindazok, a kik a születésnél jelen voltak ;
- e) az, kinek lakásában a születés történt.

Ezekén kívül a bejelentésre kötelezett:

- f) az anya, mihelyt erre már képes.

36. §.

A bejelentésre a sorrendben utóbb nevezettek csak
akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett vagy nincsen,
vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van.

A bejelentés szóbeli, s a bejelentésre kötelezett, vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről közvetlen tudomással bír.

37. §.

Szülházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben, dologházakban, laktanyákban, vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések bejelentése az intézet elöljáróságának kizárólagos kötelességét képezi.

39. §.

Halva szülöttek és szülés közben elhaltak a 68. §. értelmében legkésőbb a születést, illetőleg elhalálozást követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be.

40. §.

A ki ujszülött gyermeket talál, köteles erről lehetőleg azonnal; de legkésőbb a következő napon a községi elöljáróságnál jelentést tenni.

A községi elöljáróság a szükséges nyomozásokat teljesíti s az eredményről az anyakönyvvezetőt a születési anyakönyvbe való bejegyzés végett értesíti.

42. §.

Ha a gyermek utóneve a bejelentés idejében még nem volt megállapítva, az legkésőbb két hó alatt a szülők, illetőleg gyám által pótlólag bejelentendő.

44. §.

Senki sem viselhet más családi és utónevet, mint a melyek születési anyakönyvébe be vannak jegyezve.

Ez a rendelkezés az írói vagy művészi álnevek használatát nem korlátozza.

A halotti anyakönyvről.

68. §.

Minden haláleset, legkésőbb a legközelebbi hétköznapon, a 17. §. értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

69. §.

A bejelentésre fokozatosan kötelesek:

1. a családfő;
2. a családtagok;
3. az, a kinek lakásában a haláleset történt;
4. a háztulajdonos, ha a házban lakik.

A 36. és 37. §-nak rendelkezései a haláleset bejelentésére is alkalmazandók.

Büntető határozatok.

80. §.

A jelen törvény 35., 36., 37., 39., 40., 42., 68., 69. §-ai értelmében bejelentésre kötelezett, ha a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A bejelentés elmulasztása miatt az eljárás megindításának nincsen helye, ha a bejelentés nem ugyan az arra legközelebb kötelezett részéről, de mégis kellő időben történt.

82. §.

A bejelentésre kötelezett, ki tudva valótlan bejelentést tesz, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámí-

tás alá nem esik :¹ kihágást követ el és a 80. §. szerint büntetendő.

83. §.

A ki a jelen törvény 44. §-ában foglalt rendelkezést megszegi : kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

85. §.

Az ezen fejezetben meghatározott kihágások elbírálása a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

94. §.

A jelen törvény életbelépte előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből közhitelességű kivonatokat az eddigi módok mellett szolgáltatni a felekezeti anyakönyvvezetők továbbra is jogosultak és kötelezettek.

A mely felekezeti anyakönyvvezető ily kivonat kiszolgáltatását megtagadja : kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

124. Az 1895. évi XVIII. törvenyzikk:

„Az áruforgalmi statisztikáról.“

1. §.

A küldemények bejelentése írásban, e végből kiadott árnyilatkozati űrlapokon történik. A vasuti és hajózási forgalomban közvetített küldemények bejelentésére 10 filléres bélyeggel ellátott űrlapok használandók.

¹ • Az anyakönyvvezető által az anyakönyvbe eszközölt valótlan bevezetés stb. a kihágásokról szóló törvénykönyv 60. §-a szerint büntetettetik.

Valamenyi árúnyilatkozaton meg kell jelölni : az árú megnevezését, közelebbi meghatározását és mennyiségét, továbbá azt az országot, a melynek területén az árú származási, illetve rendeltetési helye fekszik, végül a vasuti és hajózási forgalomban a fel- és leadási állomások nevét.

2. §.

A magyar korona országainak területére vasuton vagy hajón érkező küldeményekről a ~~czin~~zett tartozik az árúnyilatkozatot kiállítani s azt a vasuti vagy hajózási vállalatnak a küldemény átvétele előtt átszolgáltatni.

3. §.

A ki tudva valótlan adatokat tartalmazó árúnyilatkozatot szolgáltat be, kihágást követ el és 2—100 koronaig terjedhető, árúforgalmi statisztikai célra fordítandó pénzbüntetéssel büntetetik. Ezen kihágás megvizsgálására és elbírálására az iparhatóságok¹ illetékesek.

125. Az 1895. évi XXXVII. törvénycikk:

„A találmányi szabadalmakról.“

1. §.

Szabadalmazható minden új találmány, mely iparilag értékesíthető.

8. §.

A szabadalom jogos fennállása egész idejére a szabadalom tulajdonosának kizárólagos jogot ad arra, hogy találmánya tárgyát iparszerűleg készíthesse, forgalomba hozhassa és iparszerűleg vagy üzemi berendezésként használhassa.

¹ Lásd az 1884 : XVII. t.-cz. (ipartörvény) 166. §-át.

Eljárásra engedélyezett szabadalom hatálya az azon eljárás szerint előállított terményekre is kiterjed.

17. §.

A szabadalmak a találmány bejelentésétől számítandó 15 évi időtartamra adományoztatnak.

49. §.

A ki a szabadalom tulajdonosának engedélye nélkül valamely szabadalom tárgyát előállítja, forgalomba hozza vagy tiltott módon használja úgy, hogy ez által a szabadalom tulajdonosának e törvényben gyökerező jogait tudva sérti: a szabadalombitorlás kihágását követi el és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha az utolsó marasztalás jogerőre emelkedésétől két esztendő még el nem telt, két hónapig terjedhető elzárással és ezen felül hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kiszabott pénzbüntetések az ipari (kereskedelmi) iskolai alap javára esnek.

A büntetés kiszabásánál súlyosító körülményt képez, ha a panaszlott a szabadalom tulajdonosának alkalmazottja volt és ezen úton, vagy a szabadalom tulajdonosának bizalmából szerzett értesülését és tapasztalásait használta fel a találmány bitorlására.

E szabályok akkor is alkalmazandók, ha a használt találmány ugyan még nem szabadalmaztatott, de ideiglenes oltalomban részesül.

50. §.

A 49. §-ban körülírt kihágás a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik és csak a sértett fél indítványára üldözhető.

126. Az 1895. évi XLI. törvényczikk:

„A védjegyek oltalmáról szóló 1890. évi II. törvényczikk módosításáról és kiegészítéséről.”¹

8. §.

Az 1890. évi II. törvényczikk 23. §-a következőleg módosittatik:

A ki másnak kizárólagos használati jogát képező védjegygyel jogtalanul ellátott árut, ezt tudva, forgalomba hoz, vagy árul, továbbá az, a ki valamely védjegyet ily célból utánoz, kihágást követ el és kétszáz koronától hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha az utolsó büntetést megállapító ítélet jogerőre emelkedése óta még két esztendő el nem telt, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A mennyiben a cselekmény a büntető törvénykönyv szerint súlyosabb beszámítás alá esik, különösen a mennyiben a büntető törvénykönyv szerint csalás büntette vagy vétsége is forog fön, a büntető törvénykönyv rendelkezései alkalmazandók.

9. §.

Az 1890. évi II. törvényczikk 24. §-a következőleg módosittatik:

Azok ellen, kik belföldi termelő, iparos vagy kereskedő nevével, czégével, címerével vagy üzletének elnevezésével jogtalanul megjelölt árukat — ezt tudva — forgalomba hoznak vagy árulnak, továbbá azok ellen, kik ily célból a felsorolt jelzéseket tudva előállítják, jelen törvény 8. §-ának határozmányai alkalmazandók.

¹ Lásd a védjegyek oltalmáról szóló 1890: II. t.-czikket.

10. §.

Az 1890. évi II. törvénycikk 26. §-a következőleg módosittatik :

Jelen törvény 8. és 9. §-aiban meghatározott kihágások megbüntetése a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

11. §.

Az 1890. évi II. törvénycikk 27. §-ának első bekezdésében említett vétség helyett kihágás értendő.

127. Az 1895. évi XLVI. törvénycikk:

„A mezőgazdasági termények, termékek és czikkek hamisításának tilalmazásáról.”¹

1. §.

A mezőgazdasági termények, termékek és czikkek, jelesül: tej és tejtermékek, állati és növényi zsirok, zsiradékok, olajneműek, továbbá gabona-, liszt- és az ebből készült tésztaneműek, méz, paprika, általában vető- és fűmagvak, abraktakarmány és trágyaneműek hamisítása, valamint a hamisítottak forgalomba hozatala tilos.

A földmivelésügyi minister felhatalmaztatik, hogy ha a jelen törvényben említett termények, termékek és czikkeken kívül a mezőgazdaság érdekében egyéb termékek, termények vagy czikkek hamisításának tilalmazása válnék szükségessé, ezek iránt rendeleti úton intézkedhessék.

¹ Lásd a közegészségügy rendezéséről szóló 1876 : XIV. törvénycikk 14., 17. §-ait; a büntettek és vétségekről szóló büntető törvénykönyv (1878 : V. törvénycikk) 314., 315. §-ait és a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879 : XL. törvénycikk) 107., 108. §-ait.

2. §.

Mezőgazdasági termények, termékek és czikkek hamisítása alatt az 1. §-ban felsoroltaknak minden utánzása vagy olynemű megváltoztatása értendő, mely a fogyasztó közönséget vagy a vevőt a termény, termék vagy cikk eredete, összetétele vagy minősége tekintetében tévedésbe ejteni alkalmas.¹

3. §.

Kihágást követ el az, a ki :

- a) mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy czikkeket hamisít;
- b) hamisításra alkalmas anyagokat e célra hirdet vagy e célra hoz forgalomba;
- c) hamisított mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy czikkeket forgalomba hoz;
- d) mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy czikkeket, habár azok nem is hamisítottak, oly elnevezés alatt vagy oly megjelöléssel árul, illetve hoz forgalomba, mely azokat természetök és származásuk szerint valósággal meg nem illeti.

4. §.

Kihágást követ el az, a ki az 1. §-ban felsorolt termények, termékek és czikkek közforgalmának ellen-

¹ A földmivelésügyi minister 1896. évi június hó 9-én 28286. sz. a. kelt rendeletének 5. §. 4. pontja szerint: a 2-ik §-ban felsorolt és emberi tápszerekül, illetve élelmi czikkek, vagy élvezeti fűszer gyanánt használt azon mezőgazdasági termények, termékek és czikkek, illetve azok hamisítványai, azokban az esetekben, mikor azok az emberi egészségre veszélyes meghamisítás, vagy ártalmas voltak miatt esnek kifogás alá, nem az 1895. XLVI. törvénycikk, hanem a fennálló törvények, nevezetesen a büntetőtörvénykönyv 314. és 315. §-ai, illetve a közegészségügyi törvény és szabályok határozmányai szerint bírálandók el.

őrzésével megbízott hatósági közegeket a jelen törvény 8. §-ában körülírt működésében akadályozza, az ellenőrzést meghiúsítja.

5. §.

Az előbbi szakaszokban felsorolt kihágások feletti eljárásra és ítélkezésre, valamint az 1. §-ban felsorolt termények, termékek és czikkek közforgalmának ellenőrzésére a következő hatóságok illetékesek :

Első fokban :

1. a székesfővárosban a kerületi elöljáró ;
2. a törvényhatósági joggal bíró és rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, vagy ez utóbbiakban a tanács által e részben megbízott tisztviselő.
3. nagy- és kisközségben a főszolgabíró.

6. §.

A 3. és 4. §-okban felsorolt kihágások esetén az eljárás hivatalból is megindítandó.

8. §.

Az 1. §-ban felsorolt termények, termékek és czikkek közforgalmának ellenőrzésére illetékes elsőfokú hatóságoknak (5. §.), valamint a rendelkezésekre álló közegeknek jogukban áll azon helyen, hol az illető termények, termékek és czikkek *előállítatnak* vagy *árultatnak*, azokból a szakértői vizsgálat céljaira *mintákat venni*, és e célból az illető helyiségekben *szemlét tartani*. Az elárusító, illetve előállító kívánságára ugyanazon mintából egy rész, hivatalosan lepecsételve, annak kezei közt hagyandó.